

music, stand out the essential features of Ukrainian popular music, outlined prospects for its development.

Keywords: globalization, sustainable development, popular culture, mass musical culture.

УДК 130.123

Олег ТУЛЯКОВ, Валерій БОРЗУНОВ

СВІТОГЛЯДНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СТАЛОЇ СУЧАСНОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Реалістичність програм майбутньої життєдіяльності об'єднаних територіальних громад можлива у разі використання концептуального підходу до їх розробки. Пропонується використати філософську традицію українського конкретного православного ідеалізму як ідейну основу концепцій розвитку об'єднань, що планується утворити у процесі децентралізації. Офіційна влада дискредитувала себе корупційними діями та втратила довіру населення, а запропонована філософська традиція має духовний зміст. З огляду на ці дві причини тільки харизматичний лідер є спроможним бути носієм ідеї сталого розвитку. Для усіх об'єднаних територіальних громад визначені базові принципи концепції сталого розвитку.

Ключові слова: концепція, конкретний православний ідеалізм, сталий розвиток, об'єднана територіальна громада, харизматичний лідер.

Постановка проблеми. В Україні сьогоднішнього дня здійснюються спроби формувати об'єднані територіальні громади (ОТГ) згідно відповідних реформаційних дій органів державної виконавчої влади, місцевого самоврядування, громадських об'єднань та ініціативних груп у контексті ідей децентралізації. Відсутність концептуального підходу до планування таких заходів позбавляє перспектив утворення сталих громад. ОТГ плануються та утворюються штучно, неосмислено, формально. Це зумовлює гальмування реформаційного процесу у часі. Так, станом на травень 2016 року в Сумській області формально утворена тільки одна об'єднана територіальна громада з центром у селищі Береза Глухівського району.

Передбачене відповідними проектами місцевих рад та державних адміністрацій утворення інших ОТГ є штучним виокремленням територій. Дії депутатів усіх рівнів, інших уповноважених осіб у цьому напрямі зумовлені утилітарними інтересами, характеризуються хаотичністю внаслідок ідейної дезорієнтації.

Потрібно розробити та впровадити світоглядні основи формування сучасних об'єднаних територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ідея сталого розвитку визнана світовим співтовариством як основа ідеології розвитку людства ХХІ століття. Зокрема, з метою уникнення глобальної катастрофи у червні 1992 року на Конференції ООН у Ріо-де-Жанейро уряди і лідери 179 країн визнали необхідність розробки національних програм, котрі забезпечують благополуччя не тільки теперішнього, але й наступних поколінь.

Теоретично ідея сталого розвитку досліджена у роботах Д. Балтіна, В. Бенренса, У. Кейта, Д. Медоуза, Й. Рэндерса, Д. Халса та інших.

Українська громада як інтегруюча та ідентифікуюча суспільна цінність мислиться у роботах В. Антоновича, М. Грушевського, М. Драгоманова, В. Липинського. Доведено, що це є оптимальна та перспективна форма збереження та розвитку національної самобутності українців, спосіб формулювання спільних задач та розробки шляхів їх вирішення.

У роботах С. Б. Кримського Г. В. Гребенькова, Н. В. Хамітова упроваджується ідея про суспільну само ідентифікацію у частині її аксіологічного змісту. Так, стверджується, що найвищою цінністю для життєдіяльності нації є її виокремлення від інших та визначення власного шляху. Доводиться, що суспільна самосвідомість як об'єктивна даність знаходить свій вираз у самосвідомості окремих особистостей.

Проблема екстраполяції ідеї сталого розвитку у практику роботи українських органів місцевого самоврядування досліджена у роботах Ю. О. Загорського, В. В. Куца, О. К. Мамонова та інших.

Мета статті – визначити ідейні основи формування сучасної української громади у контексті реформаційних процесів щодо децентралізації.

Виклад основного матеріалу. Дослідник української філософської традиції С. Ярмусь говорив про "...духовно розгублену людину нашого часу" [18, с. 4]. Цим стверджується необхідність планувати визначальні реформаційні дії з огляду на ідейні чинники, що сформовані протягом історії формування національного світогляду.

Процеси децентралізації сучасної України є черговою нагодою вивести націю з темряви духовного сну та показати її світові як окрему спільноту з власною долею. Це підтверджується позитивним історичним досвідом формування громадських об'єднань. Сучасні процеси децентралізації мають позитивну перспективу за умови наслідування духу європейської демократії: збудити, актуалізувати та зробити дійсністю ініціативи місцевих відповідальних громадських активістів у частині спроб утворити сталі об'єднані територіальні

громади. Реалістичність програм децентралізації залежить від рівня їх світоглядної складової.

Представляючи національну світоглядну складову ідеї сталого розвитку ми звертаємося до вітчизняної філософської думки. А саме – до традиції конкретного православного ідеалізму, котра у свій час була названа Д. Чижевським “філософія серця”.

Знання про “серце” є теологічним за своїм змістом, оскільки таке знання здобувається віруючою православною людиною. Це знання ґрунтується на твердженні, що “серце” є сутністю, де у людському тілі знаходить своє місце безсмертна, унікальна людська душа. “Серце” – це утаємничена глибинна безсмертна сутність особистості, у якій відображається її індивідуальність, яка є джерелом специфічних для цієї особистості думок та відповідно до них дій. Розкриття цієї сутності – головна справа життя людини.

Такі ідеї висловлюються вже у часи зародження конкретного православного ідеалізму, зокрема – у богословському тексті V століття нової ери “Корпус Ареопагітик”. Потім вона знаходить своє втілення у світогляді духовних лідерів Княжої доби. Зокрема – у митрополита Іларіона, Володимира Мономаха, у невідомого автора “Слова о полку Ігоревім”. Перекладений у 1371 р. на староукраїнську мову вже згаданий нами “Корпус Ареопагітик” дав можливість для розвитку своїх ідей у душі “філософії серця” та з метою відстоювання “батьківської віри” філософам-полемістам XVI–XVII століть. Так, творчість одного з таких полемістів І. Вишенського ґрунтується на сформованих візантійською культурною спадщиною давньоруських духовних цінностях. Здобуття найвищого рівня духовності І. Вишенський вбачав у існуванні “внутрішньої” людини, яке досягається самопізнанням та самовдосконаленням.

У XVIII столітті “філософія серця” знайшла глибоке та розлоге втілення у житті та творчості Г. Сковороди. Староруська традиція була збагачена ідеями античності, патристики, німецького містицизму. Впроваджується концепція про три світи та дві людські натури. У душі вже сформованої традиції Г. Сковорода стверджує можливість пізнання “внутрішньої” людини виключно шляхом самопізнання та самовдосконалення. При цьому дуже глибокий зміст надається терміну “щастя”, яке філософ вважає метою людських прагнень. Воно здобувається через містичне розкриття божественної суті людини, а саме – виявлення у ній природної схильності до певної праці, яку Г. Сковорода називає “сродною”. Ознаки щастя – “спокій душі” та “тиша серця”. Ключовий моральний принцип – “вдячність”. Умова миру та щастя у суспільстві – заняття її членів “сродною” працею.

Натхненні Г. Сковородою, у дусі “філософії серця” мислять П. Куліш, М. Гоголь, Т. Шевченко. Форми класичної філософії, православним ідеям про “серце” надає П. Юркевич. У зв’язку з роботами та життям П. Юркевича Д. Чижевський та І. Мирчук вживають стосовно вітчизняної філософської думки назву “філософія серця”.

Яскраве та своєрідне втілення “філософія серця” знаходить у творчості Б. Вишеславцева. [2]. Східнослов’янська містична традиція, виражена у “філософії серця”, стає основою “етики благодаті”. Вона полягає у ствердженні як найвищої цінності для людини “виходу в Абсолютне”. Цей вихід здійснюється не раціонально (Абсолютне для Б. Вишеславцева неможливо виразити у логічному понятті), а інтуїтивно, серцем. Філософ збагачує “філософію серця” ідеєю З. Фрейда про еротичну природу підсвідомого. Але, наслідуючи К. Г. Юнга, мислить він цю ідею у такий спосіб: прагнення душі до втілення своєї суті ерос сублімує та перетворює тілесні підсвідомі прагнення у духовні. Сублімація еросу трансцендентує людину та робить її залежною від Абсолюту. Ця залежність рятує людину від відчуження та призводить до вільного виходу у сферу Абсолютного.

“Філософія серця” знайшла свій розвиток у Західній Європі, вона стає основою для становлення сучасної філософії екзистенціалізму.

Цінність охарактеризованої світоглядної традиції полягає у тому, що вона є спроможною здійснити соціальну інтеграцію. Така інтеграція – базова основа ідеї сталого розвитку. Адже для того, щоб забезпечити щасливе життя сучасного покоління без шкоди для наступних поколінь, потрібно саме інтегрувати усі покоління у єдину спільноту. Філософський зміст соціальної інтеграції полягає у її визначенні як частини процесу розвитку, що пов’язана з об’єднанням у єдине ціле різних частин та елементів суспільної системи та суб’єктів комунікації [17]. При цьому інтеграція може здійснюватися у межах вже усталеної системи. У цьому випадку інтеграція вдосконалює наявну систему, підвищуючи рівень її цілісності та організованості. Але особливу цінність інтеграція має при формуванні нової суспільної системи з раніше непов’язаних елементів. Саме таку ситуацію ми спостерігаємо у сучасній Україні: через об’єктивні та суб’єктивні причини ламається стара система цінностей. Утворюється “духовний вакуум”, який потрібно якомога швидше заповнити ефективними адекватними сутностями нації ідеями.

Інтеграція, котра побудована на правильному теологічному знанні, відіграє визначальну роль у справі побудови нової політичної системи. Досконалість та ефективність такої системи безпосередньо залежить від рівня та характеру інтеграції. Так, інтеграція збільшує

обсяг та інтенсивність соціальних взаємозв'язків та взаємодій, зокрема – формує нові форми та рівні суспільного управління.

Важливо вказати, що охарактеризовані нами теологічні ідеї протягом ХХ та початку ХХІ століть не мали статусу основи національної ідеології, отже, вони не були залучені для справи освіти, навчання та виховання. Настав час, коли цю глобальну помилку потрібно виправляти. Сьогодні Україна переживає буремні драматичні часи, коли суспільство як ніколи потребує усвідомлення духовної основи свого буття.

Ось те ідейне джерело, відкривши яке для себе сучасне покоління є зданим ввійти в історію як реалізатор національної ідеї. У зв'язку з концепцією сталого розвитку – поєднати усі покоління українців в єдине ціле, яке органічно та злагоджено існує у світовій спільноті.

Хто спроможний бути носієм ідеї конкретного православного ідеалізму в сучасній Україні? На терені олігархічної форми правління, котра сформувалася протягом останніх 25 років, поява такого політичного суб'єкта є вельми проблематичною. Важелі влади реалізуються особами, котрі обслуговують утилітарні інтереси інтегрованих корупційних груп. Сучасна еліта позбавлена народної довіри та метафізичної санкції на визначення дальших шляхів розвитку. Тож об'єктивно з огляду на духовний зміст концепції сталого розвитку єдиним спроможним політичним суб'єктом є харизматичний лідер. Сучасна об'єднана територіальна громада має перспективи тільки під проводом особи, що визнається місцевими громадськими активістами як така, що не пов'язана з корупційними схемами та є носієм духовних національних цінностей.

Реалістичність появи на тлі місцевого політикуму “харизматика” підтверджується факторами, визначеними класиком теорії харизматичного лідерства С. Московічі:

- надзвичайна кризова ситуація в суспільстві;
- переоцінка цінностей, зміна усталених суспільних поглядів;
- низький рівень розвитку інститутів громадянського суспільства;
- масова гіперфрустрація (суспільне невдоволення через тривале незабезпечення нагальних людських потреб) [7].

Харизматичний лідер для сучасної української громади здатний повернути народну довіру до офіційної влади з причини своєї духовної сутності. Такий політичний суб'єкт ірраціональний, тож він не є спроможним бути носієм економічних програм. Його функція – очолювати громадські рухи, надаючи їй метафізичного статусу.

Дії харизматичного лідера зумовлені безпосередніми інтуїтивними інтенціями. Такі дії крок за кроком здійснюють його “становлення” у розумінні Г. Гегеля – як спрямовану реалізацію внутрішньої мети, рух до розкриття абсолютної ідеї. Життєдіяльність харизматичного лідера нагадує інтимний, духовно напружений діалог, який виводить людину за екзистенційні межі у світ пізнання власної сутності та сутності Всесвіту. Тобто відбувається процес, який Г. Гегель описав як рух, у якому антитези мислячого духу – “чисте” буття та “ніщо” – зливаються разом, внаслідок чого становлення є кордоном такого злиття [7].

Системоутворююча “клітинка” становлення – акт внутрішнього переживання у його безпосередній наявності. Подібні акти і стали предметом аналізу феноменології Едмунда Гуссерля, яка орієнтувалася на безпосередній досвід свідомості [7]. Логічне судження недоречно формулювати протягом акту пізнання, бо він розуміється людиною безпосередньо. Така “безпосередність” – ключова ознака феноменологічного пізнання.

Феноменологічне пізнання здійснюється у тому стані, які античні скептики виразили поняттям “епохе”. Секст Емпірік виражає його зміст як “...такий стан розуму, при якому ми нічого не заперечуємо і нічого не стверджуємо” [11, с. 117]. В феноменології Едмунда Гуссерля “епохе” трансформується у метод пізнання засобом утримання від суджень про “чисті сутності” з метою виявлення їх справжнього сенсу.

Намагаючись зрозуміти свій внутрішній світ, людина поринає у царину чистих істин та апріорних сенсів. Вона намагається зрозуміти своє внутрішнє ество не як емпіричний, а як трансцендентальний суб’єкт – світ загальних істин, котрий зумовлює та наповнює змістом емпірично-психологічну *свідомість*.

Людину, яка живе у такий спосіб, видатний український філософ Григорій Сковорода називав “внутрішньою людиною”. Саме так – адже сенс надається тільки тому світу, який існує у глибинах людського серця. У листі Сковороди до його учня Михайла Ковалинського читаємо про “внутрішню людину” наступне: “Бо наша внутрішня людина тепер не обтяжена плоттю, ніби, звільнившись від пут, або знайшовши нові крила, піднімається високо, неначе орел, носиться і літає в безмежних небесних просторах, як по рівнині безкраїх полів, прагнучи досягти божественної краси, проникнути туди, де ангели безперервно дивляться на лик отця, радіючи людській долі” [13, с. 261].

Від визначення ідейних основ сталого розвитку сучасної об'єднаної територіальної громади, характеристики сучасного українського харизматичного лідера як її носія переходимо до третьої світоглядної складової – базових принципів концепції сталого розвитку об'єднаної територіальної громади.

1. Геополітична сталість України забезпечується упровадженням ідеї держави як зони комунікації та співробітництва європейського та азіатського світів у контексті задач економічного розвитку нації.

2. Стала внутрішня регіональна політика: децентралізація та створення самодостатніх регіональних кластерів з урахуванням особливостей ментальності, історичності і традицій, особливостей економічного розвитку і на основі принципів делегування повноважень знизу вгору.

3. Сталість управлінських рішень: прийняття управлінських рішень виключно в зоні узгодженості за основними напрямками розвитку – економічного, соціального, екологічного, духовного.

4. Ідеологія реформування і розвитку: за основу береться соціально-ліберальна ідеологія соціалізації капіталізму на постіндустріальному етапі з урахуванням посилення ролі держави як соціально-економічного регулятора, і соціального партнерства влади і бізнесу. Демократія як система управління повинна бути побудована у самій Україні, а не імпортована.

5. Зміна політичної системи: формування нової еліти і створення всіх гілок влади на принципі “народ – це єдине джерело влади”.

6. Загальносистемний принцип реформування: реформування політичної та економічної систем здійснюється на основі загальносистемного проекту базових реформ з усіма необхідними обґрунтуваннями, що містять нову параметричну систему оцінки якості управління територіями, і дорожньої карти реалізації проекту з проміжними результативними параметрами. Проект базових реформ є фундаментом для розробки регіональних стратегій і проектів сталого розвитку області, району та міста.

7. Нова економічна політика: реформи і проекти сталого розвитку розробляються з кінцевою метою підвищення якості життя населення до рівня розвинених країн, на базі принципів кластерної та синької економіки, соціального партнерства і солідарної відповідальності влади і бізнесу, використання проривних технологій в умовах глобалізації та інтеграції.

8. Принципи децентралізації:

- - проект децентралізації розробляється в складі загальносистемного проекту базових реформ, у тому числі і адміністративно-територіальна реформа;
- - в якості нижнього рівня визначаються територіальні громади населених пунктів (село, їх об'єднання, місто), другого рівня – область (або об'єднання областей) як самодостатня і бюджетотворююча адміністративно-територіальна одиниця з делегуванням повноважень і фінансів на державний рівень з кошторисом утримання центрального апарату та державні програми;
- - районування всередині області проводиться за схемою оптимізації надання населенню адміністративних та соціальних послуг;
- - управління районом здійснює районна адміністрація як відокремлена структура.

9. Склад базового пакета централізованих реформ: стратегія сталого розвитку України в умовах глобалізації, інтеграції, проект децентралізації, податкова реформа, бюджетна децентралізація, проект реформи ЖКГ, пенсійна реформа, реформа охорони здоров'я, закон про нову виборчу систему, реформа судової системи, реформа правоохоронної системи, стратегії сталого розвитку, інвестиційні проекти виведення на рівень самодостатності по кожному регіону.

10. Формування громадянського суспільства: формування нової еліти знизу, створення на базі нової еліти представницької влади як уповноваженої народом, а не партіями, формування інститутів народного контролю, створення інституту стратегічного розвитку та законотворчості, регіональних агентств, формування інституту експертного співтовариства.

11. Боротьба з корупцією: боротьба з корупцією тільки методами революційної люстрації і посилення законодавства без системних реформ призводить тільки до зміни керівництва корупційними схемами.

12. Базові регіональні проекти:

- інвестиційний проект створення багатофункціонального агропромислового кластеру з вирощування та глибокої переробки льону та конопель як базового проекту для розвитку північних районів області;
- інвестиційний типовий проект створення агропромислового територіально і вертикально інтегрованого кластера, що об'єднує виробників сільськогосподарської продукції (зернові, м'ясо-молочної, цукрових буряків, корми) та їх безвідходну переробку на міні заводи;

- інвестиційний типовий проект створення територіального кластера, що об'єднує індивідуальних та фермерських виробників сільськогосподарської і промислової продукції, заготівельну систему, оптовий і роздрібний ринки і міні-заводи з виробництва споживчої продукції;
- бізнес-проекти створення територіальних кластерів малого бізнесу з використанням аутсорсингу, локальної кредитної системи та спільного інвестування в розвиток бізнесу і соціального розвитку території;
- типовий проект створення кластеру споживачів житлово-комунальних послуг на базі об'єднання ОСББ;
- проект регіональної кооперації середнього та великого бізнесу;
- проект створення консорціуму енергетичного машинобудування на базі діючих машинобудівних підприємств для виробництва інноваційних продуктів та модернізації української промисловості;
- інвестиційний проект створення інноваційного кластеру аналітичного приладобудування;
- проект створення венчурного фонду;
- проект створення корпоративного та територіального пенсійного фондів і використання пенсійних активів як інвестиційного інструменту.

Висновки. Сучасні процеси децентралізації відкривають для української спільноти можливості утворити сталі об'єднані територіальні громади. Формальний підхід до справи, нерозуміння сутності реформ, корумпованість посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування призвели до чергового провалу у справі позитивних перетворень. Реалістична модель програми сталого розвитку містить світоглядну складову. Її формування пропонується здійснити на ідейній основі української філософської традиції – конкретного православного ідеалізму. З огляду на духовний зміст цієї традиції та з причини недовіри населення до офіційної влади єдиним спроможним носієм концепції сталого розвитку у запропонованому вигляді може бути харизматичний лідер.

Сформульовані базові принципи концепції сталого розвитку об'єднаної територіальної громади містять геополітичну, сталу внутрішню регіональну політику, сталість управлінських рішень, ідеологію реформування і розвитку, зміну політичної системи, загальносистемний принцип реформування, нову економічну політику, принципи децентралізації, формування громадянського суспільства, боротьбу з корупцією, базові регіональні проекти.

Література

1. Вебер М. Хозяйственная этика мировых религий / М. Вебер // Мистика. Религия. Наука. Классики мирового религиоведения : антология. – М., 1998. – 352 с.
2. Вишеславцев Б. П. Вечное в русской философии.– Нью-Йорк : Изд-во им. А. П. Чехова. 1955. –296 с.
3. Гегель Г. Феноменология духа. – М. : Наука, 2000. – 495 с.
4. Гусерль Эдмунд. Идея феноменологии. Пять лекцій / пер. с нем. Н. А. Артеменко. – СПб. : ИЦ “Гуманитарная академия”, 2008. – 220 с.
5. Кудряшева Е. В. Лидерство как предмет социально-философского анализа : дис. ... д-ра филос. наук : 09.00.11 / Елена Владимировна Кудряшева. – М., 1996. – 359 с.
6. Загорський В. С. Теоретико-методологічні основи концепції стійкого розвитку / В. С. Загорський, Є. М. Борщук // Стратегія забезпечення сталого розвитку України : матеріали міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 20 травня 2008 р.) : у 3 ч. / РВПС України НАН України. – К. : РВПС України НАН України, 2008. – Ч. 1. – С. 82–85.
7. Московичи С. Век толп. Исторический трактат по психологии масс / пер. с франц. – М. : “Центр психологии и психотерапии”, 1998. – 480 с.
8. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. – К. : Державна установа “Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України”, 2012. – 72 с.
9. Програма дій “Порядок денний на ХХІ століття” Ухвалена конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Саміт “Планета Земля”, 1992 р.) : пер. з англ. – 2 вид. – К. : Інтелсфера, 2000. – 360 с.
10. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80/>. – Назва з екрану.
11. Секст Емпирик. Три книги пирронових положень // Соч. : в 2 т. / общ. ред. А. Ф. Лосева; пер. с древнегреч. – Т. 2. – М. : Мысль, 1976. – 421 с.
12. Сковорода Г. С. Твори : в 2 т. / Григорій Савич Сковорода. – К.: АТ “Обереги”, 1994. – Т. 1. Поезії. Байки. Трактати. Діалоги. – 528 с.
13. Сковорода Г. С. Твори : в 2 т. / Григорій Савич Сковорода. – К.: АТ “Обереги”, 1994. – Т. 2. Трактати. Діалоги. Притчі. Переклади. Листи. – 480 с.
14. Сталій розвиток територіальної громади : управлінський аспект. / [Ю. О. Куц, В. В. Мамонова, О. К. Чаплигін та ін.] ; за заг. ред. Ю. О. Куца, В. В. Мамонової; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. упр. – Х. : Магістр, 2008. – 235 с. : іл., табл.
15. Сталій розвиток територіальної громади: управлінський аспект : моногр. / за ред. Ю. О. Куца, В. В. Мамонової. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2008. – 335 с.
16. Юркевич П. Д. Серце та його значення у духовному житті людини, згідно з ученням слова Божого / П. Д. Юркевич// Вибране. Бібліотека часопису “Філософська і соціологічна думка”, серія “Українські мислителі”/ пер. з рос. В. П. Недашківського; упор., передм. і прим. А. Г. Тихолаза. – К. : Абрис, 1993. – 416 с. – С.73–115.

17. Філософський енциклопедичний словник. Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАНУ. – К. : Абрис, 2002. – 742 с.
18. Ярмусь С. Памфіл Данилович Юркевич та його філософська спадщина. Інститут дослідів Волині. – Ч. 37. – Вінніпег, 1979. – 76 с.
- Отримано 10.04.2016

Summary

Tulyakov Oleg Olegovich. Philosophical Foundations of forming a modern sustainable united local community.

Realistic programs combined future life of communities is possible when using a conceptual approach to their development. It is proposed to use a particular philosophical tradition Ukrainian Orthodox idealism as the ideological basis of the concepts of association planned to create in the process of decentralization. Official government lost public confidence. Offered philosophical tradition has spiritual meaning. For these two reasons alone charismatic leader has been able to be the bearer of the idea of sustainable development. For all local communities united we propose the basic principles of sustainable development.

Keywords: *concept, orthodox idealism, sustainable development, local community united, charismatic leader.*

УДК 811.161.1+811.512.133]’27:177

Татьяна ЧЕРНЫШОВА, Мирзохид РАХИМБЕРДИЕВ
РЕЧЕВОЙ ЭТИКЕТ И КОНЦЕПТ
“БЛАГОДАРНОСТЬ” С ПОЗИЦИИ НОСИТЕЛЕЙ
РУССКОГО И УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКА

В статье рассматривается понятие речевого этикета, дается толкование концепта “благодарность”, описываются языковые средства выражения благодарности носителями русского и узбекского языка.

Ключевые слова: *речевой этикет, концепт, благодарность, языковые средства, этикетные формулы.*

Постановка проблемы. Речевой этикет всегда находился в поле зрения ученых. В. Г. Костомаровым был впервые введен термин “речевой этикет”, а само слово “этикет” – французского происхождения, что в переводе означает ярлык, этикетка. Речевой этикет актуален во все времена, так как он отражает народный опыт, своеобразие условий быта, обычаев каждого народа. Кроме того, он регулирует правила речевого поведения людей в обществе. Система речевого этикета – это устойчивые, стереотипные формулы обращения, приглашения, приветствия, извинения и т.п. Без знания правил этикета невозможно создать доброжелательные и комфортные условия для собеседника, нельзя показать уровень культуры и воспитанности, особенно в неродной языковой среде. Для речевого этикета разных народов характерны общие черты, с различием лишь в формах реализации речевых